

kingen en decreten welke nodig zijn om de bevolking in kennis te stellen van de terugkeer der regering, speciaal van Hare Majesteit de Koningin, en om wettelijke grondslag te geven aan de maatregelen der eerste weken. Hiertoe behoren o.a.: proclamatie van Hare Majesteit de Koningin, grondlegend decreet voor de regeringshandelingen, radio-redevoeringen en dergelijke' – in die passage waren de proclamatie en het 'grondlegend decreet voor de regeringshandelingen' als het ware naar binnen gesmokkeld; wat de koningin zich daarbij voorstelde, is de lezer bekend.

Op Steenberghe en van den Tempel paste Gerbrandy in zijn memorandum een nogal doorzichtige verleidingstaktiek toe: Steenberghe zou er de portefeuille van financiën bij krijgen, van den Tempel de portefeuille van waterstaat (Albarda) en van onderwijs, kunsten en wetenschappen (Bolkestein). 'Het kabinet', concludeerde Gerbrandy,

'is hervormd met dezelfde personen. Het is eigenlijk niet meer dan een *reshuffle*, ingesteld op de actuele toestand.

De minister-president heeft tot taak, uit te kijken, waar en tussen wie nieuwe taken georganiseerd moeten worden. Zijn taak is niet ingrijpen in anderer bevoegdheden.

Zaken van algemeen beleid blijven aan de volledige ministerraad voorbehouden. Vergaderen om de veertien dagen is voldoende.'

Er bleek uit het stuk van één concessie die vooral Steenberghe en Welter welkom was: van 't Sant zou aftreden als hoofd van de Centrale Inlichtingendienst. Op dat aftreden was aangedrongen door van Kleffens die uit Indië teruggekomen was met de mededeling dat van Starckenborgh het volstrekt ongepast achtte dat de particuliere secretaris van de koningin leiding gaf aan het geheime werk, en door Steenberghe die zijn aanblijven als minister afhankelijk gesteld had van van 't Sants verdwijnen als hoofd van de CID. Van 't Sant werd als zodanig met ingang van 15 augustus '41 opgevolgd door reserve-kapitein mr. R. P. J. Derksema die niet onder Justitie maar onder Binnenlandse Zaken (van Boeyen) kwam te ressorteren. In feite veranderde evenwel minder dan men zou denken: met de geheime verbindingen met bezet gebied bleef van 't Sant zich met goedvinden van Gerbrandy via MI-6 intensief bezighouden en Gerbrandy handhaafde van 't Sant als 'uitnemend politie-deskundige' in de terugkeer-opzet. Van belang was daarbij dat Gerbrandy blijkens zijn voorstellen de afdeling-politie van Justitie wilde overbrengen naar Binnenlandse Zaken (een vooruitlopen op de eenwording van de politie in Nederland onder van 't Sant als 'directeur van politie') en dat hij tenslotte schreef: 'In zaken van het opperbevel' (d.w.z. van de benoeming van een opperbevelhebber van